

167/74

167/74

G.P.A.

DEATH SENTENCE

S. 443.

In the Supreme Court of South Africa
In die Hooggeregshof van Suid-Afrika

(APPELLATE DIVISION).
AFDELING).

APPEAL IN CRIMINAL CASE.
APPEL IN STRAFSAK.

MANGABA SIPHO MBELE

Appellant.

versus/teen

THE STATE

Respondent.

Appellant's Attorney Pro Deo Respondent's Attorney A.G. (Pmbg.)
Prokureur van Appellant Prokureur van Respondent

Appellant's Advocate D.P.A. Schutte Respondent's Advocate J.A. Booysens
Advokaat van Appellant Advokaat van Respondent

28-11-1974

Set down for hearing on
Op die rol geplaas vir verhoor op

(N.P.D.)

1010
Booms: Rumpff (HR) Hofmeyr (AR) et Van Zijl (WEDAR)
Schutte 9.47 - 11.00. 11.17 - 11.26
Booyens nie aangehoor.

C.A.U.

Pro Deo: D.Schutte.

appel afgevoerd
(Rumpff HR)
11/2/74

[Signature]

IN DIE HOOGGEREGSHOF VAN SUID-AFRIKA.

(APPELAFDELING)

In die saak tussen:

MANGABA SIPHO MBELE

APPELLANT.

en

DIE STAAT

RESPONDENT.

Coram: Rumpff, HR., Hofmeyr, AR. et Van Zijl, Wnd. AR.

Verhoor: 28.11.1974.

Gelewer: 11.12.1974.

U I T S P R A A K.

RUMPPFF, HR.:

Die appellant in hierdie saak het in Durban voor regter Milne en twee assessore verskyn op 'n klag van aanranding met die opset om te verkrag, op 'n klag van roof en op twee klagtes van moord. Op al die klagtes het appellant onskuldig gepleit. Hy is skuldig bevind aan onsedelike aanranding, aan roof en aan moord, op een klag, sonder versagtende omstandighede. Op die tweede klag van moord is hy onskuldig bevind. Met verlof van die verhoorhof kom hy in

hoër beroep teen die bevinding dat daar geen versagtende
omstandighede was nie.

Dit blyk uit die getuienis dat die slagoffer
n Bantoevrou was wie se lyk op 26 Junie 1973 op die plaas
Saailager in die distrik Estcourt gevind is. Die vrou het op
haar rug gelê, sonder onderklere en haar bene was wydoop gespalk.
n Wit serp was tweemaal om haar nek gedraai en baie styf vas-
geknoop, van voor. Toe dit gevind is, was die lyk al in n
gevorderde staat van ontbinding. Volgens die distriksgeneesheer,
wat die lyk op 27 Junie 1973 ondersoek het, het die dood
ongeveer ses dae voor die ondersoek ingetree, weens verwurging.
Gedurende die verhoor van die saak, en na n sgn. verhoor in die
verhoor, het die verhoorregter beslis dat n verklaring wat die
appellant aan n landdros afgelê het, as getuienis toelaatbaar
is. In hierdie verklaring beskryf appellant hoe hy op n sekere
dag met ene Manbombo Khumalo na Smith's Quarries gegaan het.
By n winkel het hulle n Bantoevrou gekry. Sy was Manbombo se
meisie. Appellant het beskryf hoe Manbombo en die vrou in

die/.....

die veld gaan slaap het. Hy het ook beskryf wat die volgende dag gebeur het, o.a. dat die drie van hulle en twee ander Bantoevroue gesit en bier gedrink het. Daarna het ander Bantoes daar aangekom wat met Manbombo gepraat het. Appellant en Manbombo wou later na 'n kafee gaan, maar op pad soontoe het Manbombo na die ander Bantoes teruggegaan en met hulle gepraat. Appellant se verklaring lees daarna soos volg:

„We did not go to the cafe. We went in the direction of Zaailager farm. Near the little Bushmans river bridge we met Manbombo's girl friend. From there the three of us proceeded to a coloured's house. Manbombo asked for a room and I did not understand them because they were not talking Zulu. After that he asked for dagga. The coloured said he was not selling dagga. Manbombo's girl friend was carrying a shopping bag. We went up to Zaailager farm - up to a hill. Manbombo said he was talking his girl friend to Wembezi. I told him he could do what he likes. His girl friend refused to go with him. Manbombo asked me to help him carry his girl friend across the road. The road was about from here to the trees outside the window from where we were standing (estimated at about 100 metres). Manbombo grabbed her around the neck with the arm and I grabbed both of her legs. The Bantu female was resisting and kicking. Before reaching the road I felt that this Bantu female was now heavy and inactive. We then put her on the ground. She was dead. Manbombo picked up her shopping bag and gave

it/.....

it to me. I asked him to take it along but he said he would get me at Smith's quarries. In the shopping bag was a sheet, a bottle and a cake of soap. That is all."

n Bantoeman, Mankumbo Khumalo, wat dieselfde persoon as Manbombo Khumalo is, het ontken dat die oorledene sy vriendin was en dat hy ooit saam met appellant was soos deur appellant in sy verklaring beskryf ~~het~~ is.

Nadat die Staat se saak gesluit is, het die appellant getuienis onder eed afgelê en gesê dat sy verklaring aan die landdros weens dwang gedoen is. Hy het ontken dat hy die oorledene geken het. Nadat die appellant skuldig bevind is, het sy advokaat besluit om n ongewone prosedure te volg in n poging om versagtende omstandighede te skep. Eerstens het hy deur die ondersoekbeampte van die Polisie die vorige veroordelings van appellant laat openbaar. In 1968 het appellant ses houe gekry weens onsedelike aanranding op n Bantomeisie van 16 jaar. Dan word die volgende veroordeling beskryf: "Rape - Ban/Female - 44 years - throttled". n Ander veroordeling is nie van belang nie. Die Polisiegetuie het verder

verklaar/.....

verklaar, in antwoord op n vraag van appellant se advokaat,
dat die appellant in die verlede onskuldig bevind is op n klag
van onsedelike aanranding op n meisie van 12 jaar, op twee
klagtes van verkragting en op een klag van moord. Die getuie
het daarby gevoeg dat verwurging plaasgevind het. Daar was
ook nog verhoorafwagtende sake teen appellant maar om vanself-
sprekende redes is geen besonderhede daarvan verstrek nie.
Ek mag byvoeg dat die feite aantoon dat by die onsedelike
aanranding in die onderhawige geval, die appellant die meisie
by die keel beetgekry het en dat sy klaarblyklik gered is
weens die verskyning van n ander Bantoeman op die toneel.

Na hierdie getuienis omtrent appellant se
misdadige verlede en moontlike aanleg het die distriksgenees-
heer getuienis afgelê en gesê dat hy n onderhoud met appellant
gehad het en dat hy dink dat appellant waarskynlik n psigopaat
is. Die verhoorregter het daarop besluit om appellant na n
inrigting te verwys vir psigiatriese ondersoek, en dat n
transkripsie van die oorkonde gemaak word. Hierdie bevele
is uitgevaardig in Desember 1973. Weens onbekende

omstandighede/.....

omstandighede is die transkripsie nie gedoen nie en in Mei 1974 is die saak weer uitgestel. In Junie 1974 het n psigiater van die Fort Napier Hospitaal, Pietermaritzburg, Dr. Trengove-Jones, getuienis afgelê. Hy het gesê dat hy n onderhoud met appellant gehad het in die gevangenis in Pietermaritzburg, aangesien hy dáár weens veiligheidsoorwegings aangehou is. Aan hom het appellant vertel dat hy sekere aanvalle gekry het, wat twee jaar vantevore begin het en waarvan die laaste n jaar voor die onderhoud plaasgevind het. Hoewel die psigiater daarna verwys as „falling sickness”, het dit geblyk, uit latere getuienis van hom, dat dit niks met epilepsie te doen gehad het nie en dat dit ook nie die appellant was wat die woorde gebruik het nie. Wat gesê is, het die psigiater aldus verduidelik: „He simply said then that he had suffered from episodes, usually when he had been standing in the hot sun and then he would feel a little bit dizzy and he would squat down for a bit and these would pass over very quietly.”

Die psigiater het bevind dat daar niks met

appellant/.....

appellant se geestestoestand geskort het nie. Hy het getuig dat daar nog n elektro-enkefelogram gedoen is en dit het ook geen afwyking hoegenaamd aangetoon nie. Om alles te kroon is n bloedmonster van appellant geneem vir n chromosoomtelling en dit was ook normaal. Omdat appellant in die gevangenis aangehou is, was die verhoorregter van mening dat daar nie streng aan die vereistes van die 1916-Wet voldoen is nie. Appellant is daarop vir veertien dae na n inrigting verwys soos deur die Wet beoog. Daarna, in Augustus 1974, het Dr. Trengove-Jones weer getuienis afgelê en gesê dat appellant by die Fort Napier Hospitaal aangehou en ondersoek is. Hy het weer n verslag opgestel. Hierdie keer is daar selfs n lumbaal-punktuur gedoen om die rugmurgvog te toets, wat ook normaal was. Familie van die appellant, o.a. sy moeder en n oom van hom, is deur die psigiater ondervra oor sy jeug, en dit het niks abnormaals opgelewer nie behalwe dat sy moeder en vader nie getroud was toe hy gebore is nie. Hy is grootgemaak deur n grootmoeder en sy oom. Toe sy vader die familie verlaat het, het/.....

het sy moeder met iemand anders getrou. Dit blyk dat appellant veewagter was en dat hy van sy puberteitsjare totdat hy ongeveer 22 jaar oud was by die huis gebly het. Wat sy jeugjare betref, het hy niks abnormaals getoon nie. Die psigiater het verwys na die nuwe Wet op Geestesgesondheid, No. 18 van 1973 en die omskrywing van „psigopatiese steuring“ in artikel 1 wat soos volg lui:

„Psigopatiese steuring“ n aanhoudende geestesver-
storing of -gebrek (ongeag of subnormale intel-
ligensie aanwesig is of nie) wat by die pasiënt
bestaan het vanaf n ouderdom voor dié van agtien
jaar en wat abnormale aggressiewe of ernstige
onverantwoordelike gedrag aan die kant van die
pasiënt tot gevolg het, en het „psigopaat“ n
ooreenstemmende betekenis.“

Appellant se advokaat het die psigiater met uittreksels uit n groot aantal boeke oor psigiatrie en psigologie gekonfronteer in n poging om n aanknoping te vind van fasette van appellant se karakter met die omskrywing van n psigopaat. Bladsye en bladsye van kruisverhoor hieromtrent verskyn in die oorkonde en dit is onnodig om daarna te verwys. Kortliks gestel, was die psigiater van mening dat watter

karaktertrekke/.....

karaktertrekke appellant ook al openbaar het, hy nie as psigopaat beskou kan word nie.

Na Dr. Trengove-Jones sy getuienis afgelê het, het appellant besluit om getuienis af te lê en op hierdie stadium die hof in sy vertroue te neem, soos appellant dit uitgedruk het. In enkele woorde, as n antwoord op n vraag, het hy gesê dat hy n ongelukkige jeug gehad het omdat hy nie ouers gehad het nie. Daarna het hy beskryf hoe hy en oorledene verlief was op mekaar. Wat gebeur het op die dag van die oorledene se dood het hy soos volg beskryf:

"Now, on the day that she got injured how did it come about that you met her? --- We were still sitting there at the quarry, drinking, because they sell beer there. Then she appeared. She was the other side of the road, the road was nearby to where we were sitting. I saw her and I got up and I went to her. When I came to her she asked - she gave me a bag. She asked me to keep it for her and said she would come back the next day to come and fetch it. I took the bag and went and put it away. I went and left it with Siduma Khumalo. I put the bag away and then I went back to her and we stood there in the road, and then she told me we should go away from there because she must not be seen there. We went away and we went and sat at another which was obscured from view.

Can/----

Can you give some discription of where this place was? --- It was along the road which goes to her place.

Is it near the national road? --- Yes it's near the national road. There is an incline there where it goes down, and we sat there, and she asked me because we had arranged about a week previous that I was going to meet her and I did not get there. She asked me what had stopped me from meeting her. I told her that there had been a concert that we had gone to, and then she said I was telling lies and that I was sitting with other girls. I had a necklace of beads around my neck and she caught hold of that. I got a fright too when she pulled it and it broke, and I slapped her with the open hand. But when I left her there I did not see at the time that she was a person who was no longer alive.

What was your condition when you went with her? As far as sobriety was concerned. --- I had been drinking and she had also been drinking.

Did you find that liquor had a greater influence on you than on other people? --- Yes, but I was under the influence on that day when I was questioned.

Now, what can you remember of the actual way you assaulted her? --- Well, I remember that I slapped her with the open hand, and I remember that I caught her somewhere around here (witness puts his hand by the throat) but I don't know how I caught her.

You cannot deny that you throttled her with her scarf? ... (Mr. Murray intervenes)

MR. MURRAY: My learned friend should refrain from leading to this extent My Lord - to this extent.

MILNE, J.: Yes, I think you have been.....

MR. SCHUTTE: As the Court pleases.

MILNE, J.: What do you say about the presence of

of a scarf around the neck of the deceased? ---
I won't deny the fact that the scarf was found
around her neck because I don't know myself how
I caught hold of her.

MR. SCHUTTE: And what do you say about the knot
tied in the scarf?--- I wouldn't know about all
that, how the scarf was, but I know I caught her
round the throat, but I won't deny it."

Appellant het verder gesê dat toe hy van die
oorledene weggegaan het, sy nog gelewe het. Die verhoorhof
het ten opsigte van die poging van die verdediging om appellant
as n soort psigopaat beskou te kry die volgende bevind:

"Dr. Trengove-Jones considered the matter, but was
clearly of the view that there was no known psycho-
logical or psychiatric condition which was
accountable for the accused having committed these
acts, and the Court is unable to infer merely from
those facts, or considering them against the back-
ground of the further facts which have emerged
since verdict, that there is any psychological
condition in the accused which of itself constitutes
extenuating circumstances."

Die verhoorhof het die getuienis van appellant,
oor wat tussen hom en oorledene sou gebeur het toe sy dood is,
verwerp. Die verhoorhof se uitspraak hieromtrent lees soos
volg:

I/.....

"I regret to say that it is the firm impression of the Court that the accused has not, even at this late stage, come out with the truth. Firstly, as to the manner in which he gave evidence; he was, in a number of respects, evasive and when confronted with questions which were uncomfortable resorted to generalities. Secondly, the reason which he gave for not having told the truth when he previously gave evidence was not that he had wanted to escape liability altogether and was now coming out with the truth, but that he had known the deceased by a different name. It is quite clear that he was informed of the identity of the deceased, and even assuming for the sake of argument that he knew her by a different name, he knew who was being referred to and what incident was being referred to because he pointed out the place where her body had been found to the investigating officer."

Die verhoorhof het ook die getuienis omtrent appellant se besit van die tas met die laken van oorledene, wat hom met die oorledene verbind het, behandel en bevind dat sy getuienis omtrent hoe hy in besit van die tas gekom het, hoogs onbevredigend was.

Namens appellant is in hierdie hof aangevoer dat die verhoorhof in sy verwerping van die appellant se getuienis omtrent wat die dag van oorledene se dood gebeur

het/.....

het, n aantal „mistastings" sou begaan het. Die argument
het myns insiens geen oortuigingskrag nie en die verhoor-
hof was ten volle geregverdig om die appellant se verhaal
te verwerp. Sy verduideliking oor wat gebeur het, gesien
in die lig van al die leuens wat hy in die saak vertel
het, is heeltemal verwerplik. Appellant is n aanrander
van vroue wat verwurging as sy tegniek gebruik en die
oorledene in hierdie saak is klaarblyklik verkrag en
verwurg. Namens appellant is ook aangevoer dat in hierdie
saak as versagtende omstandighede moet geld (1) die feit
dat hy onder invloed van drank was, (2) dat hy n ongelukkige
familieagtergrond gehad het en (3) dat hy n psigopaat is.
Die appellant is klaarblyklik nie n psigopaat nie en
die feit dat hy een sou wees, sou, in elk geval, sonder
meer, geen versagtende omstandigheid wees nie. Volgens
die getuienis het appellant geen noemenswaardige ongelukkige
jeug gehad nie. Appellant kon self nie ^{hoeveel} ~~sê~~ hy

gedrink/.....

gedrink het op die dag toe hy die oorledene aangeval
het nie. In elk geval is dit duidelik dat in hierdie
saak drank, as versagtende omstandigheid, totaal
afwesig is. Weens bogenoemde oorwegings, was die bevinding
van die verhoorhof, dat daar geen versagtende omstandig-
hede was nie, nie verkeerd nie.

Die appèl word afgewys.

HOOFREGTER

HOFMEYR, AR. }
VAN ZIJL, ^{Wvd}AR. } Stem saam.